

Polska

Co warto wiedzieć o gospodarce

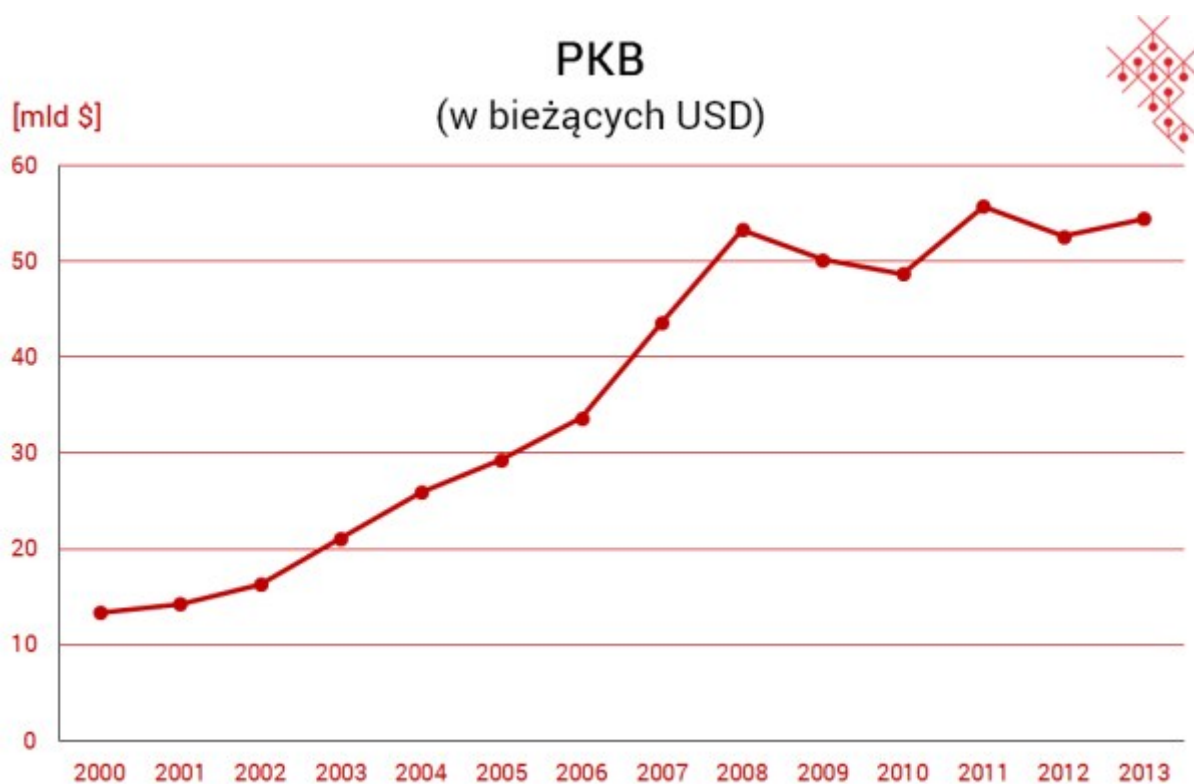
2015-07-29 16:04:33

Bułgaria jest największym w świecie eksporterem olejku różanego. Duże znaczenie ma też uprawa winorośli i drzew owocowych. Ważnym działem gospodarki jest też rybołówstwo.

Lata 1997-2008 to najdłuższy okres nieprzerwanego wzrostu gospodarczego w historii Bułgarii, od wyzwolenia kraju spod panowania tureckiego w 1878 r. Najszybsze tempo wzrostu notowano w latach 2004-2008, gdy roczny wskaźnik wzrostu PKB przekraczał 6 proc. W II połowie 2008 r. bułgarska gospodarka zaczęła wykazywać tendencje spadkowe i weszła w fazę recesji, która zakończyła się w II kwartale 2010 r. W 2010 r. odnotowano wzrost o 0,2 proc; w 2011 r. - o 1,7 proc., w 2012 r. - o 0,8 proc.

źródło: Bank Światowy

W trzecim kwartale 2014 r. nominalny Produkt Krajowy Brutto Bułgarii był na poziomie 11 677 mln euro, a na jednego mieszkańca za cały trzymiesięczny okres PKB wyniósł 1 616 euro. Dane wyrównane sezonowo pokazały

wzrost PKB o 1,5 proc. w trzecim kwartale 2014 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego oraz wzrost o 0,4 proc. w porównaniu z drugim kwartałem 2014 r.

W trzecim kwartale 2014 r. w porównaniu z analogicznym kwartałem roku poprzedniego udział rolnictwa w wartości dodanej w gospodarce wzrósł o 0,2 pkt. proc. osiągając 8,2 proc. Sektor przemysłu i budownictwa zwiększył swój udział w wartości dodanej w gospodarce o 0,2 pkt. proc. i wyniósł 27,9 proc. proc. Udział wartości dodanej tworzonej przez działalność w sektorze usług zmniejszył się do 63,9 proc., przy 64,3 proc. w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Spożycie ogółem w trzecim kwartale 2014 r. stanowiło 69,1 proc. PKB. Inwestycje (nakłady brutto na środki trwałe) wyniosły 20,7 proc. PKB. Saldo handlu zagranicznego towarów i usług było dodatnie.

PKB Bułgarii w trzecim kwartale 2014 r. według wstępnych danych wzrosło w porównaniu z drugim kwartałem 2014 r. o 0,4 proc., o tyle samo wzrosła wartość dodana brutto w gospodarce.

Według wstępnych danych za trzeci kwartał 2014 r. spożycie ogółem wzrosło o 0,3 proc. w porównaniu z poprzednim kwartałem, a nakłady brutto na środki trwałe wzrosły o 0,7 proc. Eksport towarów i usług odnotował spadek o 2,6 proc., a import towarów i usług wzrósł o 0,7 proc.

W trzecim kwartale 2014 r. w porównaniu z analogicznym kwartałem 2013 r. według danych wyrównanych sezonowo odnotowano wzrost PKB o 1,5 proc.

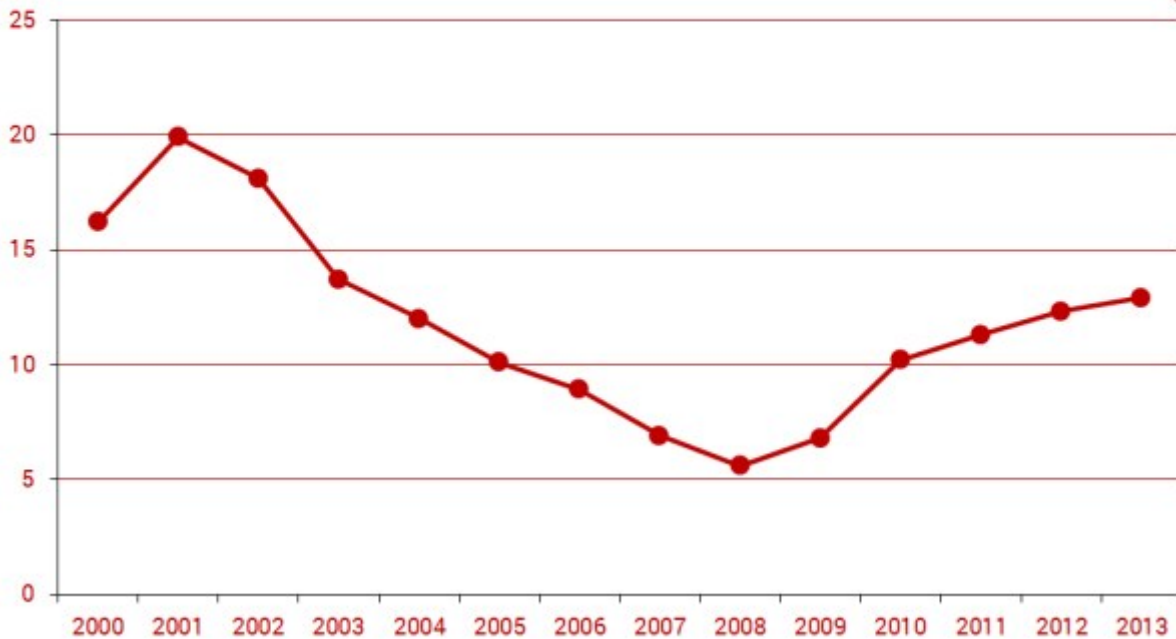
W trzecim kwartale 2014 r. w porównaniu z analogicznym kwartałem roku poprzedniego wartość dodana brutto wrosła o 1,9 proc.

Dynamika wartości dodanej brutto była określona wzrostem w: działalności profesjonalnej oraz badaniach naukowych, administracji i działalnościach wspierających – o 7,8 proc., przemyśle – o 4,0 proc., rolnictwie, leśnictwie, rybołówstwie – o 3,7 proc., handlu, remoncie samochodów osobowych i motocykli, transporcie, składowaniu i usług pocztowych, hotelarstwie oraz restauracji – o 1,7, transakcjach nieruchomościowych – o 1,5 proc., działalności rządowej, ochronie zdrowia, pracy społecznej i edukacji – o 0,8 proc.

W odniesieniu do PKB mierzonego od strony końcowego rezultatu, pozytywny wkład na wzrost gospodarczy miało spożycie zbiorowe, które wzrosło o 0,8 proc. oraz nakłady brutto na środki trwałe – wzrost o 4,4 proc.

Relatywnie wysoka inflacja, która utrzymywała się w Bułgarii przez kilka lat przed 2008 r., w okresie kryzysu zaczęła maleć. W 2009 r. wskaźnik inflacji w ujęciu rocznym wyniósł 2,8 proc., a w 2012 r. 2,4 proc. Inflacja roczna w styczniu 2014 r. wobec stycznia 2013 r. wyniosła minus 2,2 proc.

Bezrobocie całkowite (% całkowitej siły roboczej)

źródło: Bank Światowy

Wskaźnik bezrobocia w 2007 r. utrzymywał się na poziomie średnio 6,9 proc., a w listopadzie 2008 r. spadł do 5,9 proc., po czym z powodu narastającego kryzysu zaczął wzrastać. W 2010 r. stopa bezrobocia wynosiła 10,2 proc., a w 2011 r. 11,3 proc. W 2012 r. bezrobocie wzrosło do 12,3 proc. Według europejskiego biura statystycznego Eurostat w sierpniu 2014 r. wskaźnik ten wyniósł 11,3 proc.

Z kolei Bułgarska Agencja Pracy, która oblicza poziom bezrobocia na podstawie zarejestrowanych osób w urzędach pracy w kraju, w sierpniu 2014 r. oceniła, że stopa bezrobocia spadła do 10,4 proc.

W wytwarzaniu bułgarskiego produktu krajowego brutto największy udział ma sektor usług (ok. 64 proc.), następnie przemysł - ok. 1/3, a rolnictwa, rybołówstwo i leśnictwo - ok. 5 proc.

Światowy kryzys ekonomiczny przyczynił się do wyraźnego zastoju w budownictwie i spadku cen nieruchomości począwszy od 2008 r. W latach 2004-2008 ceny mieszkań rosły średnio o niemal 30 proc. rocznie, natomiast pod koniec 2008 r. tendencja się odwróciła. W 2009 r. ceny spadły o 21,4 proc., a w 2010 r. o dalsze 11,1 proc. Bessa na rynku nieruchomości utrzymuje się, lecz dynamika spadku cen jest nieznaczna.

W Bułgarii sektor bankowy został prawie cały sprywatyzowany, a sektor ubezpieczeniowy jest całkowicie prywatny. Bułgarskie banki zostały kupione przez m.in. włoski UniCredit, węgierski OTP czy austriacki Raiffeisen Bank. Z powodu kryzysu w ostatnich latach obserwuje się zmniejszenie dynamiki w sferze kredytowania. Płynność systemu bankowego jest oceniana jako dobra.

Bułgarski sektor turystyczny jest coraz silniejszą gałęzią gospodarki. W latach 2003-2010 liczba obiektów noclegowych wzrosła ponad 3-krotnie – do 3,5 tys., a liczba łóżek się podwoiła – do 284 tys.

Pod względem formy własności w przemyśle dominuje własność prywatna (ponad 90 proc.). Przemysł metalurgiczny w Bułgarii to przede wszystkim huta żelaza Stomana Industry Pernik, kombinat miedzi Aurubis Bulgaria w Srednogorie oraz huty cynku i ołowiu w Plovdiv i Kyrdzali. Z wyjątkiem kombinatu miedziowego, eksploatującego miejscowe złoża rudy tego metalu, reszta zakładów z tej branży wykorzystuje głównie surowce z importu.

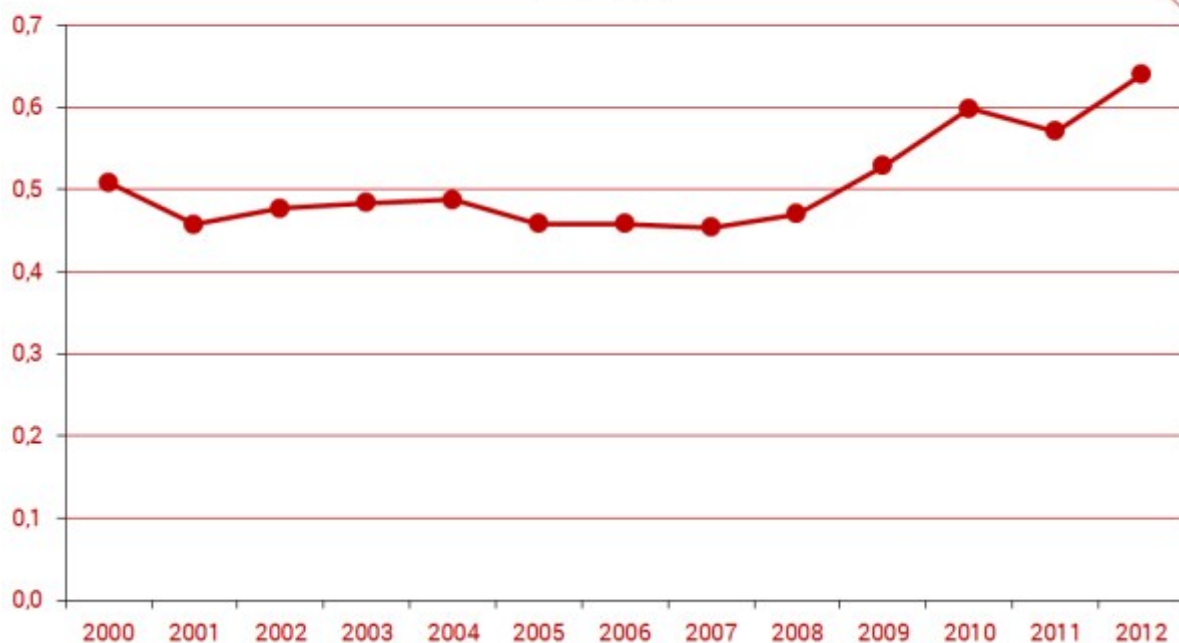
Przemysł spożywczy stracił w okresie transformacji gospodarczej tradycyjne zaplecze surowcowe, jakim było krajowe rolnictwo i w dużym stopniu jest uzależniony od dostaw z importu. Z kolei sektor elektromaszynowy cierpi na brak znaczących inwestycji kapitału zagranicznego, które zapewniłyby mu skok technologiczny i wzrost konkurencyjności. Po spadku spowodowanym kryzysem, od 2010 r. produkcja wzrasta w tempie kilkunastu procent rocznie. Podobna sytuacja występuje w produkcji urządzeń elektrycznych oraz w przemyśle elektronicznym i komputerowym.

W strukturze wydobycia węgla dominował lignit – ponad 90 proc. Ponadto w Bułgarii wydobywa się rudy metali oraz surowce niemetaliczne.

Sektor energetyczny charakteryzuje się dużą dynamiką rozwoju, m.in. dzięki napływowi inwestycji zagranicznych – głównie włoskich i amerykańskich, związanych z rozwojem energetyki wykorzystującej miejscowe złoża węgla lignitowego. W ostatnich latach zbudowano dużą elektrownię wodną Cankov Kamak, liczne elektrownie wiatrowe i słoneczne. W listopadzie 2012 r. rząd zawarł porozumienie o rozpoczęciu budowy gazociągu South Stream.

Również w 2012 r. parlament uchwalił, na wniosek rządu, bezterminowy zakaz stosowania metody szczelinowania hydraulicznego, która jest stosowana w poszukiwaniach i przy wydobywaniu gazu łupkowego. Rząd odebrał amerykańskiej firmie Chevron przyznaną pół roku wcześniej licencję na poszukiwanie gazu łupkowego w Bułgarii.

Wydatki na prace badawczo-rozwojowe (% PKB)

źródło: Bank Światowy

W produkcji roślinnej największe znaczenie mają uprawy warzyw i owoców (pomidory, winogrona, papryka, jabłka, brzoskwinie), zbóż (pszenica, kukurydza, jęczmień) oraz uprawa roślinnych kultur technicznych (słonecznik, tytoń).

W produkcji zwierzęcej dominuje drobiarstwo, hodowla świń, owiec i bydła. W bułgarskim rolnictwie od kilkunastu lat trwa proces głębokiej transformacji systemowej, zapoczątkowany przeprowadzoną na początku lat 90. XX w. likwidacją spółdzielczych gospodarstw wielkoobszarowych i zwrotem ziemi rolnej prawowitym właścicielom. W konsekwencji rolnictwo jest rozdrobnione - średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi ok. 6,5 hektara, przy czym ponad połowa gospodarstw zajmuje mniej niż 0,5 ha, a ponad 10 proc. ziemi rolnej leży odłogiem.

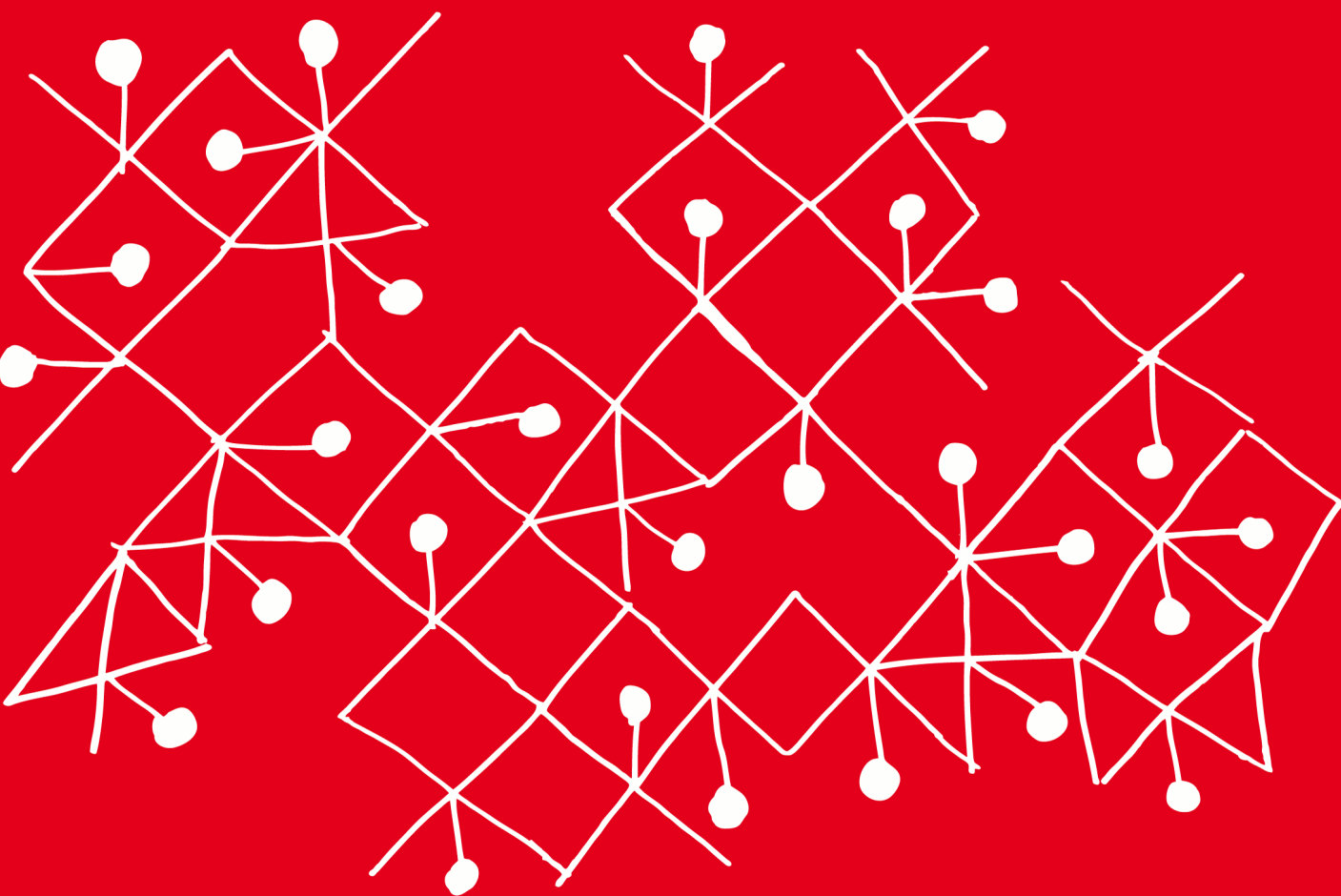
Poważnym problemem jest też zły stan systemów irygacyjnych, stworzonych przed laty dla innego modelu rolnictwa. Inną konsekwencją długotrwałego procesu transformacji w rolnictwie jest spadek produkcji rolnej, utrata tradycyjnych rynków eksportu bułgarskich produktów rolnych i znaczny udział ziemioplodów z importu na miejscowym rynku. Podobne problemy występują w hodowli. Od 2002 r. obserwuje się spadek pogłowia wszystkich rodzajów zwierząt hodowlanych. W rolnictwie pracuje ponad 900 tys. osób, a dla 330 tys. rolnictwo jest jedynie uzupełniającym źródłem dochodów.

Bogactwa naturalne

Bułgaria nie ma znaczących zasobów bogactw naturalnych. poza niskokalorycznym węglem lignitowym, węglem brunatnym, rudami miedzi oraz wodami mineralnymi i termalnymi (ok. 1000 źródeł). Wydobycie węgla kamiennego, rud żelaza, rud cynku i ołowiu, soli kamiennej i gazu ziemnego jedynie w niewielkim stopniu zaspokaja potrzeby miejscowej gospodarki. Wydobycie rudy uranu wstrzymano ze względu na nieopłacalność. Z tych samych względów nie są eksploatowane znaczne złoża rudy manganu. W ostatnich latach wznowiono zaś wydobycie złota.

Występują tu jednak bogate zasoby surowców skalnych, w tym marmurów, a także gipsu, sody rodzimej, piasków szklarskich, kaolinu i in. W 2010 r. rozpoczęto eksploatację niewielkich złóż gazu ziemnego na obszarze wód terytorialnych oraz kontynuowano poszukiwania dalszych zasobów. Krajowe wydobycie gazu pokrywa 5 proc. zapotrzebowania. Wstępne szacunki wskazują jednak, że Bułgaria może dysponować znacznymi zasobami gazu łupkowego. Przygotowania do prac poszukiwawczych, powierzonych przez rząd latem 2011 r. amerykańskiej firmie Chevron, wstrzymano wskutek uchwalenia 18 stycznia 2012 r. przez bułgarski parlament zakazu poszukiwań i wydobycia gazu metodą szczelinowania.

Źródło: Krajowy Instytut Statystyczny w Bułgarii (NSI), MG, MSZ, Bank Światowy

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO
ROZWOJU**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego